

5.3.15. dini və milli tolerantlıq, millətlərarası münasibətlərin inkişaf etdirilməsi

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

bütün dünyaya nümayiş etdirmişik. Bu gün multikulturalizm ənənələri ölkəmizdə özünün yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Azərbaycanda dini tolerantlıq ənənəsi qorunur və inkişaf etdirilir. Azərbaycanda tarixən müxtəlif məzhəblər və dinlər arasında qarşılıqlı hörmət və həmrəylik mövcud olmuşdur. Azərbaycanda heç vaxt dini və məzhəb zəmində qarşıdurmalar, dini çekişmələr baş verməmişdir. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycanda məzhəblərarası tolerantlığın dərin ta-

Multikulturalizm məkanı sayılan Azərbaycan

Məhəmməd Noayev: "Azərbaycanda heç bir dini konfessiyanın birinin digərindən üstünlüyü yoxdur"

Azərbaycanda multikulturalizmin və dini tolerantlığın dövlət siyasəti səviyyəsində inkişafı ölkənin qədim dövlətçilik tarixinə əsaslanır. Demək olar ki, dini tolerantlıq ənənəsi Azərbaycan xalqının ən qiymətli dəyərlərindən biridir. Multikulturalizm məkanı sayılan Azərbaycan tolerantlığı, dözümlülüyü ilə dünyaya örnəkdir.

Azərbaycanın dünyaya təqdim etdiyi tolerantlıq modeli dünya dövlətləri tərəfindən rəğbətlə qarşılır. Hətta ölkəmizin tolerantlıq modeli nümünə kimi də tətbiq edilir. Azərbaycanın tolerantlıq modelinin əsrlərə dayanan tarixi kökləri var. Hələ qədim dövrlərdən ulu babalarımız birgəyaşayışı öz həyat tərzinə çeviriblər. Azsaylı xalqlarla sülh şəraitində, mehriban yaşayış Azərbaycan xalqının qədimdən gələn milli dəyərləridir. Ölkəmizdə kiminsə dini əqidəsinə, milli mənsubiyyətinə görə təzyiqa məruz qalması faktı yoxdur. Dini və milli ənənələri olan Azərbaycanda yaşayan hər bir xalqın inancına, milli mənsubiyyətinə hörmətlə yanaşılır, onlara dəyərlərinin qorunub inkişaf etdirilməsinə şərait yaradılır.

Bununla belə qloballaşan dünyada milli-mənəvi dəyərlər, mədəni fərqliyin qorunub-saxlanması və gələcək nəsillərə ötürülməsi vacib olduğu qəddər də çətinidir. Multikulturalizm məkanı sayılan Azərbaycan tolerantlığı, dözümlülüyü ilə bərabər, özünəməxsus mədəniyyəti ilə dünya ictimaiyyətinin nəzərini cəlb edir.

Azərbaycan-Avar İctimai Birliyinin sədri Məhəmməd Nooyev "Unikal" qəzetinə müsahibəsində bildirib ki, Azərbaycan əsrlər boyu milli-mədəni rəngarənglik mühitinin formalaşdığı, ayrı-ayrı millətlərin nümayəndələrinin sülh, əmin-amanlıq, qarşılıqlı anlaşma və dialoq şəraitində yaşadığı diyar kimi tanınır.

"Ölkəmizdə multikulturalizm adlandırdığımız sosial münasibətin mövcudluğu və davamlılığını şərtləndirən dinc birgəyaşayış ənənəsini, tolerantlıq, qarşılıqlı hörmət və ehtira-

ma söykənən köklü münasibətləri bütün dövrlərdə görə bilirik. Xalqımızın zəngin multikultural keçmişi təkce onun bugünkü tolerant yaşam tərzində deyil, həm də yaratmış olduğu ədəbi-bədii, elmi fəlsəfi, siyasi-hüquqi qaynaqlarda, sənədlərdə yaşayır. Ölkəmizdə multikulturalizm, tolerantlıq və dini dözümlülüyün dövlət siyasəti səviyyəsində təbliğinin əsaslarını ölkənin tarixi və bu ənənələrin inkişafı təşkil edir. Bu gün Azərbaycanda yaşayan müsəlman, xristian və yəhudilər, eyni zamanda digər dini inanclara sahib insanlar öz ibadətlerini sərbəst şəkildə həyata keçirirlər, tolerant və multikultural cəmiyyətin imkanlarından yararlanırlar. Azərbaycanda heç bir dini konfessiyanın birinin digərindən üstünlüyü yoxdur".

M. Noayev deyir ki, bir çox xalqlarla müqayisədə Azərbaycan multikulturalizm, tolerantlıq üçün həm əlverişli, həm də müasir dövr üçün olduqca aktualdır. Onun fikrincə, Azərbaycanda bütün xalqların, dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi mehribanlıq şəraitində yaşayır və bundan sonra da yaşayacaqlar: "Azərbaycan ölkə daxilində dinlərarası, millətlərarası münasibətlərin tənzimlənməsində çox böyük uğurlara nail olub və biz bunu

rixi kökləri vardır".

Qeyd edək ki, Azərbaycanda tolerantlıq mühiti hər zaman ən yüksək səviyyədə olduğu üçün burada multikulturalizm, millətlər və dinlər arasında olan münasibətlərə, dialoqa həsr edilmiş beynəlxalq səviyyəli bir çox tədbirlər, elmi konfranslar keçirilir. Dünyanın müxtəlif ölkələrini, dinlərini təmsil edən 200-dən çox nümayəndənin iştirak etdiyi "Qloballaşma, din, ənənəvi dəyərlər" mövzusunda tədbir 2010-cu ilin apreliyində məhz Bakı şəhərində keçirilib. Bunu Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə tanınması, tolerantlıq mühitinin genişlənməsi və inkişafı ilə əlaqələndirmək olar. 2011-ci ildən başlayaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin şəxsi təşəbbüsü ilə hər iki ildən bir Bakıda Ümumdünya Mədəniyyətlərə-rası Dialoq Forumu keçirilir. Bu Forumlar UNESCO, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı, Avropa Şurası, Avropa Şurasının Şimal-Cənub Mərkəzi, İSESKO, BMT-nin Dünya Turizm Təşkilatının tərəfdaşlığı ilə reallaşdırılır. Respublikamızda dini dözümlülüyün, dini müxtəlifliyin, milli və dini tolerantlığın, multikulturalizmin, milli-mənəvi dəyərlərin inkişafında və təbliğ edilməsində Heydər Əliyev Fondunun əvəzolunmaz xidmətləri vardır. 2014-cü il sentyabrın 26-da BMT Baş Məclisinin 69-cu sessiyasında Sivilizasiyalar Alyansının VII Qlobal Forumunun 2016-cı ildə Bakıda keçirilməsi barədə qərar qəbul edilib. 2016-cı ildə Bakıda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumu keçirilib. Forumda dünyanın 140-dan çox ölkəsindən nümayəndə heyətləri, çoxsaylı beynəlxalq təşkilatların, dini konfessiyanın, QHT-lərin nümayəndələri iştirak ediblər. BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumunun Azərbaycanda keçirilməsi ölkədə multikultural və tolerant mühitin olmasının göstəricisidir. Multikulturalizmin bu formada geniş təsbit və tətbiq olunması Azərbaycanın dünyaya olan töhfələrindən biridir.

Güləyə Mecid